

Zuby a stavba

Alfred Baur

1. Výměna zubů a proměna myšlení

V mnoha přednáškách o člověku popisuje Rudolf Steiner, jaký vztah má život představ a utváření zubů. Zde se praví, že utvářející síly v člověku, které v prvních sedmi letech jsou převážně používány pro stavbu těla, se s nástupem výměny zubů proměňují. Až dosud jsou utvářející síly spojeny vnitřně s fyzickým tělem. Vyzařují z hlavy do ostatního organismu a nakonec způsobují i tvoření druhých zubů. S výměnou zubů se tedy uvolní to, co bylo výhradně vázáno na stavbu Těla, nyní to začíná sloužit představám. Od tohoto okamžiku je dítě schopno se učit. Jeho paměť může být určitým způsobem budována a pojmy se mohou jasně vymezovat. Při myšlení a vzpomínání jsou činné ty síly, které se dříve podílely na stavbě těla až po kostru. Zuby jsou v těle tou nejtvrdější částí.

S výměnou zubů se částečně uvolňují síly pro utváření těla a stávají se silami pro utváření myšlení.

Zuby nabývají krystalické tvrdosti. Září jako tvrdé perly, i přesto jsou živými údy těla, které svoji vnímavost a život hluboce skrývají. Tím, že rozmělňují potravu, podobají se zuby rozumu, protože ten v duchovním ohledu nepůsobí jinak. I on se zmenšuje a odděluje. Všechno, co je přijímáno ze světového obsahu, musí rozum rozmělnit, aby to mohlo být uvedeno do smysluplného řádu. Analytické myšlení ukusuje a rozmělnuje z mnohosti jevů a získané přetváří v uspořádaný celek. První stupeň k takovému myšlení zahajuje dítě se školní zralostí.

U zdravého chrupu vidíme třicet dva reprezentanty moudrosti, čtyřikrát osm králů moudrosti, jak sedí okolo kulatého |olu A je-li třeba, stávají se pomocníky pro vyjádření myšleného. O tom se vyjádřil Rudolf Steiner takto: „Porozumíme-li tomu, jakým způsobem pomáhají zuby, pak i uvidíme, jak se podílejí při vyjadřování jistých hlásek, hlásek zřetelně myšlenkových, jako je D a T a jak je přivádějí do řeči.“

Ve fonetice běžně používané označení „zubní hlásky“ pro D, T, N, R a L není zcela přesné, protože jazyk se nedotýká zubů. K artikulaci dochází před horními zuby, na horním okraji alveoly. Na tomto místě, kde přechází patro v dásně, je stěna, ve které zuby koření. Z této půdy vyrůstají tyto útvary, krystalické, a přesto rostoucí.

V přesném smyslu jsou zubními hláskami V a F, kde se horní zuby dotýkají spodního rtu. V jistém smyslu patří mezi zubní hlásky i E. U hlásek D, T, N, L a R se jazyk zvedá ke zmíněnému místu a tam artikuluje proud dechu.

Co z toho můžeme vyčíst? Činnost jazyka je proměnou činnosti srdce a zuby reprezentují myšlení. Hlásky tedy vznikají součinností hlavy a srdce.

Pro exaktní rozlišení mezi D, T, N, L, R a zuboretnými V a F je třeba jistého zpřesnění. Místo, kterého se dotýká jazyk, nazveme „srdečním bodem“ a hlásky, které zde vznikají, „hláskami srdečního bodu“.

Nazíráno z pozice řečového organismu, není inteligence pouze výtvořem mozkové funkce. Jako bez zubů nelze vyslovovat zubní hlásky, stejně tak nelze být bez srdce inteligentním. To, že se dnes vyskytuje převážně inteligence be/ srdce, znamená, že se inteligence velmi vzdálila říši slova a pravému lidství. Jako jazyk pociťuje začátek zubů, měla by i duševnost srdce neustále pociťovat myšlení.

2. Pověst o Siegfriedovi a srdeční bod

Kde se v celkovém organismu nachází metamorfóza tohoto důležitého bodu? Na zádech na páteři se nachází zvlášť citlivé místo, v porovnání s ostatními partiemi. Leží mezi lopatkami, přibližně u čtvrtého hrudního obratle. A pouze velmi ohební lidé si dokáží sami na tento bod sáhnout. Na toto místo přenáší chirofonetika artikulaci hlásek bodu srdce - L , N, D, T a R.

Toto místo bylo již známo dávné mysterijní moudrosti. Doznívání tohoto vědění můžeme najít v písni o Nibelunzích. Zde se vypráví, jak se Siegfried po přestálém boji s drakem vykoupal v jeho krvi a tím získal po celém těle povlak, který ho činil pro každou zbraň nezranitelným. Při ponoření do této lázně mu ale padl na záda lípový lístek, právě mezi lopatky, a toto místo zůstalo zranitelné. V této pověsti požádal Hagen Kriemhildu, manželku Siegfrieda, aby na šat Siegfriedovi vyšíla kříž a tím označila toto zranitelné místo. Pak ho Hagen úkladně zavraždil. „Siegfried byl zasažen na jediném možném místě“, říká Rudolf Steiner, „a tím je prorocky nanaznačeno, že zde něco schází, co má být později překryto křížem. Neboť tento tragický rys se objevuje stejně tak v severských pověstech jako v mystériu. Pověst i mystéria naznačují, že na místo nordických božstev má nastoupit křesťanství.“

Je pozoruhodné, s jakou úctou pojednává Rudolf Steiner o těchto věcech: Jedná se o vyjádření toho, že Siegfried měl nedostatek. Jako sluneční hrdina ve svém vývojovém stupni nebyl sto dosáhnout toho, co později umožnilo křesťanství. Siegfried zůstal zranitelný na místě, kde v lasece má zaplát božsky projasněná morální zákonitost. A toto vzplanutí zbožštěné morálky v lasece je podstatou křesťanství. To ještě nepatřilo k zasvěcení Siegfriedovu... Kříž, který Kriemhilda jen naznačila, vynesl až ten Veliký na svých ramenou.“

Z pověsti o Nibelunzích můžeme odhadnout, jakou důležitost má metamorfóza tohoto artikulačního místa. Při dalším přibližování budeme toto místo nazývat bodem srdce.

Ve starší písni: Eddě je ve Fafnirově episodě vyjádřeno, jak Siegfried, který je zde nazýván Sigurdem, bojem s drakem získává nový vztah k řeči. Po vítězném boji si opéká Fafnirovo srdce na rožni. Šťávu při opékání okusil prstem a spálil se. Prst strčil do úst - a jak se jeho jazyka dotkla krev Fafnirova, porozuměl řeči ptáků. Příroda na něj promluvila. Mohl vnímat skrytou řeč tvorů a věcí.

Tak statečným srdcem dosáhl Siegfried spojení s moudrostí. Dosáhl bodu, kterého dosahuje při artikulaci jazyk, když se opírá o zuby. Tím se řečové centrum pozdvihá k bodu moudrosti řečového organismu. Obrazová mluva pověsti to říká jasně.

S pokladem Nibelungů získává Siegfried zlato moudrosti. Ten poklad byl jakýmsi druhem talismanu. Nejednalo se zde o zlato, které by se dalo proměnit v mince. Bylo nosičem magické moudrosti. Ovšem visela nad ním stará kletba: Jeho držitele postihne neštěstí. Tato moudrost neměla ale nadále zůstat chladnou moudrostí, měla být obklopena láskou, ale pro to ještě nebyl čas naplněn. Tato schopnost lásky byla umožněna teprve mystériem Golgoty, jak dokládá Rudolf Steiner „Až budou lidé schopni ze svého fyzického srdce uvolnit vyšší bytostné články, pak budou umět pociťovat život duše, který je vázán na vyšší organismus srdce, než na srdeční sval a krev. Jakmile se člověk naučí svou duši prožívat ty síly srdce, které jsou vyšší než ty, které jsou vázány na fyzické srdce, pak pozná to, co se ze všech stran působivě prosazuje, totiž nevysslovitelné Slovo.“

Na jiných místech se dovídáme o tom, že v mysterijních školách byla řeč o srdci i zlatě. „Lidské srdce je výsledkem působení zlata, které je ve světle všude kolem a proudí sem z vesmíru a vytváří lidské srdce. Panovala představa vesmírného světla přinášejícího zlato. Světlo ve zlatě a zlato ve světle. A když člověk stojí v tomto pozemském životě, je jeho srdce... vytvořeno ze světelného zlata.“

Své pozorování o artikulaci na srdečním bodě můžeme uzavřít obrazem překonání nižší přirozenosti člověka symbolizované drakem, přemoženým světelnou silou slunečního hrdiny. Každý člověk má v sobě něco ze setkání Siegfrieda s Fafnirem, leč převážně skrytě.

To, co probíhá při artikulaci, našemu vědomí mizí - především duchovní pozadí těchto dějů. Vždy při artikulaci hlásek bodu srdce probíhá obrazně boj s drakem.

A toto je vůbec hlavní význam artikulačního pohybu: Je to miniatura posvátného konání. S každou srdeční hláskou slaví člověk překonání nižší přirozenosti; je to boj s drakem. A tu se s člověkem spojuje světelný paprsek ze světa Loga i mluvící člověk nepopře, že je člověkem.

Shrnutí: Zuby a stavba hlavy

1. Výměna zubů a proměna myšlení

S výměnou zubů se dítě stává schopným vytvářet jasné pojmy. K této změně dochází díky tomu, že část sil, které byly angažovány ve stavbě těla, se uvolní a uplatní se při utváření pojmů. Při přijímání potravy rozměňují zuby potravu. Stejně postupuje myšlení při přijímání jevů světa. Zuby jsou tělesným obrazem myšlení. Uvnitř řečového organismu se stávají pomocníky myšlení tím, že umožňují tvoření hlásek na tak zvaném bodu srdce a ty jsou určeny především pro vyjadřování myšlenkového obsahu vědomí.

2. Pověst o Siegfriedovi a srdeční bod

Metamorfóza artikulačního bodu, na němž vznikají hlásky bodu srdce, se nachází mezi lopatkami přibližně u 4. hrudního obratle. Tento bod hraje v pověsti o Siegfriedovi významnou roli. Artikulace hlásek srdečního bodu je zobrazením překonávání nižší lidské přirozenosti pomocí Já.